

Doc. Dr. Ing. Jiří CHLÁDEK

soudní znalec v oboru „střelivo a výbušiny“
se specializací na výbušiny, pyrotechniku a ohňostroje

Sulova 1247, 15600 Praha 5 Zbraslav

Tel/fax: 257922907

mobil: 602 343 958

info@chladek.cz

MORAVIA CONSULT Olomouc a.s.

Legionářská 1085/8

779 00 Olomouc

Dne: 13.8. 2017

Výtisk č.: 7

Počet listů: 8

ZNALECKÝ POSUDEK

Ve smyslu zákona č. 36/1967 Sb.

ve věci:

Pyrotechnický průzkum na stavbě :

Rekonstrukce žst. Přerov, 2.staba

na základě:

objednávky č. 17-001-234-PS-K11 společnosti Moravia Consult Olomouc a.s.

I. ÚVOD

Popis události

Vzhledem k tomu, že v závěru války bylo podniknuto velké množství útoků proti železnici a město Přerov bylo bombardováno, požádal investor o vypracování studie zaměřené na popis možných pyrotechnických rizik a návrh opatření, která by uvedená rizika eliminovala.

Použité materiály:

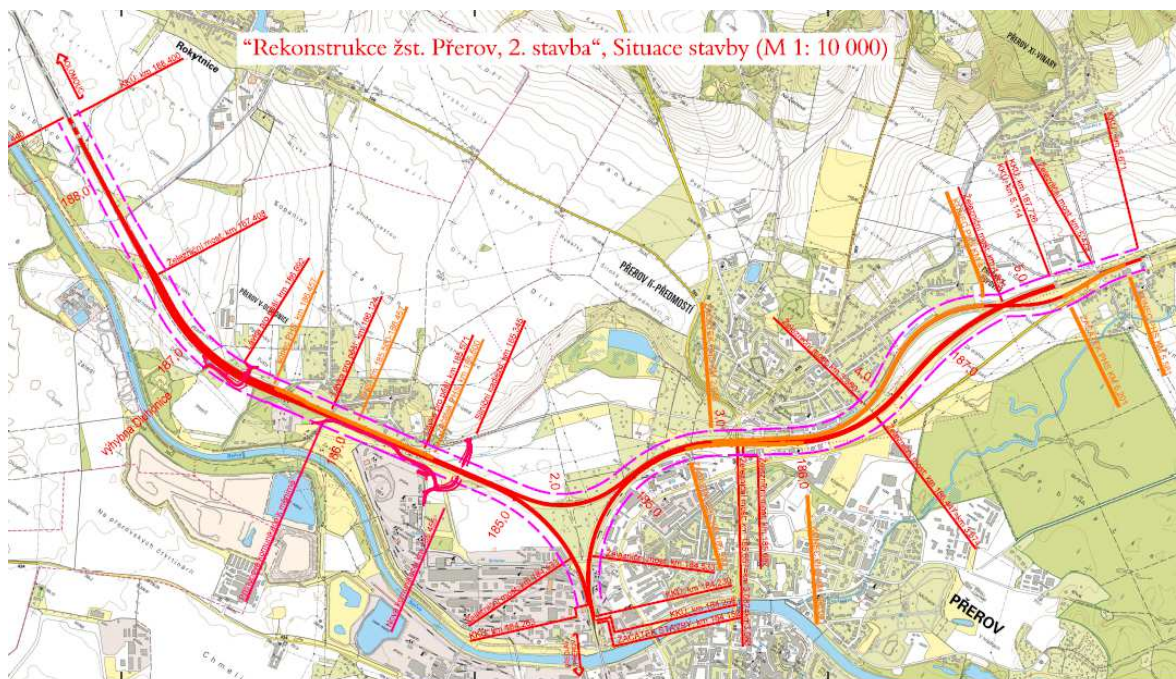
- 1) MCO: Přehledná situace
- 2) Eden, Moeng: Anatomie letadel 2.světové války, Svojtka, 2006
- 3) Freeman: Bombardování Říše,
- 4) Ammunition Inspection Guide, sect. VII. Bombs for Aircrafts, USA
- 5) Manual of Bomb Disposal, 1941
- 6) U.S. Explosive Ordnance, 1947
- 7) Bombs for Aircraft, US War Department, 1944
- 8) Internet
- 9) Databaze autora

Otázky, které mají být zodpovězeny:

- 1) Stanovte pyrotechnická rizika, která se mohou na uvedené stavbě vyskytovat
- 2) Navrhněte vhodná preventivní opatření k eliminaci možných pyrotechnických rizik

2.0 NÁLEZ

Zájmová plocha staveniště

Obr.1 Situace stavby

Z výše uvedeného vyplývá, že v rámci rekonstrukce se neuvažují významné zemní práce jako např. hloubkové zakládání s výjimkou silničního nadjezdu v km 185.345.

Stanovení pyrotechnických rizik

Provedenou literární rešerší dostupných materiálů bylo zjištěno, že v uvedené oblasti převládaly zejména letecké bojové operace.

Hloubkaři

Nádraží v Přerově bylo 14. 10. 1944 napadeno hloubkaři, kteří palubními zbraněmi útočili zejména na lokomotivy a ostatní cíle. O útoku hloubkařů na letiště existuje jen neověřená zpráva.

Jednalo se o letadla vyzbrojená obvykle 6 – 8 ks velkorážných kulometů Browning ráže 0.50 (12,7 x 99 mm). Konstrukce střel r. 0,50 je prakticky zvětšenou obdobou střel do kulometů a vojenských pušek.

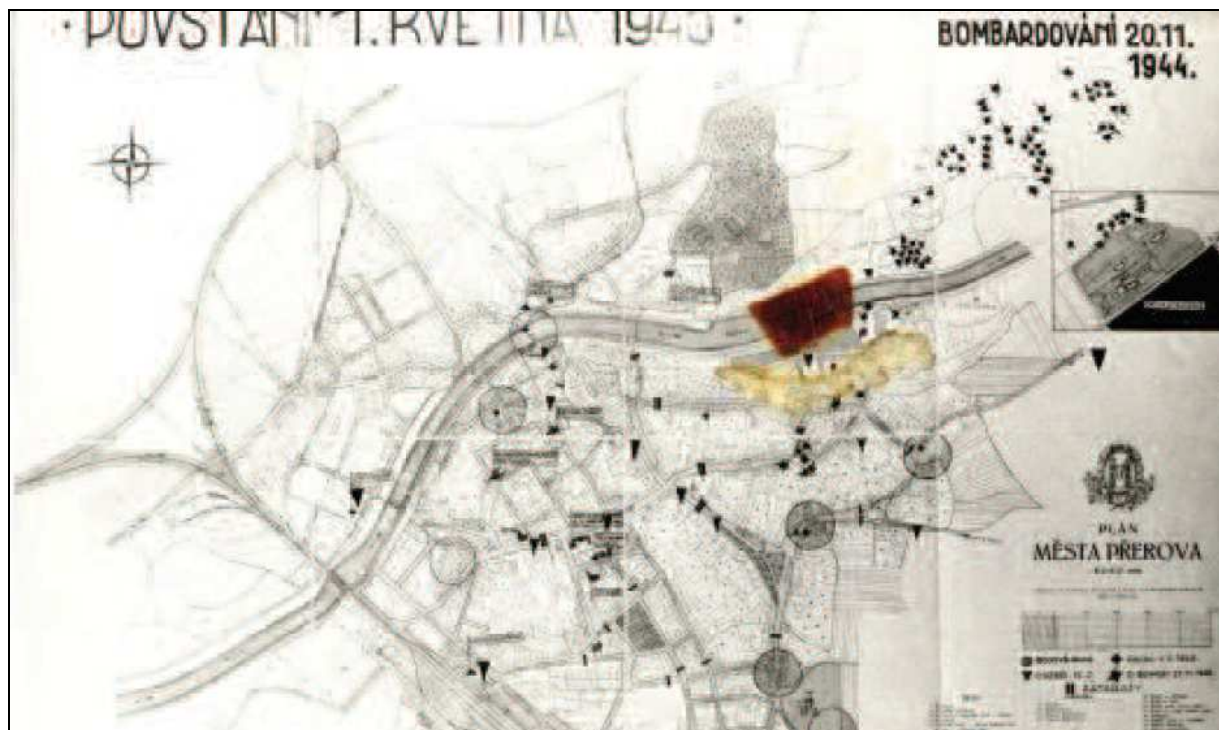
Tab.I Typy střel r. 0,50

Označení střely anglicky	Označení střely česky	Barevné označení na špičce střely
Ball	celoplášťová	žádné
Armor Pircing (AP)	průbojná	černá
Armor Pircing Incendiary (API)	průbojně-zápalná	stříbrná
Incendiary (I)	zápalná	modrá
Tracer (T)	svítící	červená

Letadla mohla dále nést alternativní náklad: přídatné nádrže, letecké pumy nebo několik typů neřízených protizemních raket. V dostupných materiálech neexistuje žádná relevantní informace o tom, že by byly na zájmovém území použity pumy nebo rakety.

Nálet na město a bombardování

20. listopadu 1944 na Přerov zaútočilo 26 - 28 amerických bombardérů B 24, z nichž bombardovalo jen několik – uvádí se 7 bombardérů, kdy na město svrhly cca 95 ks pum. Z historických záznamů není zřejmé, zda bylo z letadel svrženo 95 ks pum nebo zda bylo na zemi napočítáno 95 kráterů, které vznikly výbuchy jednotlivých pum. S ohledem na dostupné informace existuje jistý nesoulad mezi počtem pum a počtem bombardujících letadel.

Obr.2 Zákres kráterů do plánu města. Z plánu je zřejmé, že žádná puma nezasáhla uvažovanou oblast železnice ani její okolí

Obr.3 Detail zákresu polohy kráterů po bombardování města

Historické zdroje uvádějí bohužel informaci, o tom, že po náletu byly nalezeny 3 ks 500lb. pum opatřených chemickým dlouhodobým zapalovačem. Tento typ zapalovače není možné vyšroubovat z pumy (při pokusu o vyšroubování dochází k výbuchu pumy) a jeho aktivace je založena na rozpouštění pojistek acetonem umístěným ve skleněné ampuli. Z důvodu umístění acetonu do skleněné ampule může být jakákoliv manipulace s pumou velmi nebezpečná.

Nejběžnější leteckou pumou používanou 15. leteckou armádou ve střední Evropě byla 500 lb. puma GP 500 AN M64A1.

Tab. II Popis letecké pumy GP 500 AN M64A1

Parametr	Hodnota parametru
celková délka pumy (včetně stabilizátorů)	152 cm
délka pumy bez stabilizátorů	120 cm
Průměr těla pumy	36 cm
tloušťka pláště	1 cm
hmotnost těla pumy	98 kg
hmotnost trhaviny	130 kg
trhavina	Composition B (RDX/TNT 60/40)

Obr.4 Letecká puma GP 500 AN M64A1

Letecké bitvy nad Přerovskem

V průběhu letecké bitvy nad Moravou 22.srpna 1944 havaroval u obce Nové Dvory (Lipník nad Bečvou) poškozený bombardér B-17.

Letecká bitva ze 17.12. 1944 je označována jako „největší letecká bitva nad protektorátem“. 527 amerických bombardérů (B-17 a B-24) doprovázených 300 stíhačkami bylo v prostoru Prostějov – Přerov napadeno cca 100 německých stíhačů (Fw 190 a Bf 109). V průběhu bitvy Američané ztratili 19 bombardérů z nichž 3 B-24 dopadly v zájmové oblasti (Kokory, Rokytnice, Troubky) a 6 stíhaček. Němci v boji ztratili 24-30 stíhaček.

Z výše uvedeného vyplývá, že jak sestřelené bombardéry tak i „pouze“ letadla poškozená nepřátelskou palbou mohly **nouzově odhodit pumy** nebo jinou munici.

Pro studovaný případ je nejdůležitější havárie sestřeleného bombardéru u **obce Rokytnice**, což je v dosahu uvažované stavby.

Z pozemních aktivit je zmiňována zejména destrukce silničních mostů ustupujícími Němci přes řeku Bečvu, jak v Přerově, tak i v některých okolních obcích.

Železniční most přes Bečvu (není součástí stavby) odolal zejména díky odvaze místního obyvatele, který naházal demoliční nálože z mostu do vody a zřejmě i fakt, že Němci na likvidaci mostu již neměli dostatek času.

Návrh řešení pyrotechnických rizik

V km 185 – 188, tedy v blízkosti obce Rokytnice nelze jednoznačně vyloučit možnost nálezu letecké pumy, lze doporučit pyrotechnický průzkum při hloubkovém zakládání staveb (pravděpodobně se týká nově budovaného silničního nadjezdu v km 185,345) nebo u výkopů přesahujících hloubku 1m.

S ohledem na činnost na činnost německých ženistů při ústupu (destrukce mostů apod.) lze doporučit pyrotechnickou prohlídku jednotlivých mostů s cíle zjistit, zda neobsahují německé demoliční nálože.

III. ZÁVĚR

Ad. 1)

- a) V kapitole II. Nález je diskutována problematika náletu na Přerov i leteckých bitev a s tím spojené havárie bombardérů v okolí města
- b) Na základě provedené rešerše nebyl získán žádný důkaz o přímém zásahu uvažované trasy stavby
- c) Lze připustit náhodný výskyt letecké pumy, zejména v okolí místa havárie bombardéru, tj. cca v km 185 – 188

d) s ohledem na činnost německých ženistů při ústupu nelze jednoznačně vyloučit, že demoliční nálože byly připraveny i do dalších mostů, avšak je již nestačili použít

Ad.2)

a) V km 185 – 188, lze doporučit pyrotechnický průzkum při hloubkovém zakládání staveb nebo u výkopů přesahujících hloubku 1m.

b) Lze doporučit pyrotechnickou prohlídku jednotlivých mostů s cíle zjistit, zda neobsahují německé demoliční nálože.

Podrobnosti viz kap.II Nález

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím ministra spravedlnosti ČR ze dne 13.2. 1991, čj.ZT 2111/91 pro základní obor střelivo a výbušiny se specializací na výbušiny, pyrotechniku a ohňostroje.

Znalecký úkon je zapsán pod pol. č. 275/2017 znaleckého deníku.

[Handwritten signature]
Doc. Ing. Jiří CHLÁDEK, Dr.